

Informace ze zdravotnictví kraje Vysočina

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Jihlava
29.6.2005

7

Psychiatrie vč. AT a sexuologie - činnost oboru v kraji Vysočina v roce 2004

*Psychiatry incl. Alcohol and Drugs Guidance Centres and Sexology - Activity
in Branch in the Region Vysočina in 2004*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru psychiatrie včetně AT a sexuologie v kraji Vysočina v roce 2004 obsahuje údaje o ambulantní péči z oblasti sítě zdravotnických zařízení, personálního zajištění, činnosti a stručný přehled pacientů podle užívané psychoaktivní látky. Údaje jsou členěny dle druhu zdravotnického zařízení a dle území.

Summary

Information on health service activity in the branch of psychiatry including alcohol and drugs guidance centres and sexology in the region Vysočina in 2004 contains data about out-patient care from area of health service network, personnel capacity, activity and a brief overview of patients by used psychoactive substance. Data are presented by type of health establishment and by territory.

Podkladem pro zpracování dat o činnosti zdravotnických zařízení v oboru psychiatrie včetně AT a sexuologie byl výkaz A (MZ) 1-01, který vyplňuje každé oddělení (pracoviště) oboru, údaje o lůžkové péči byly převzaty z výkazu L (MZ) 1-02 o lůžkovém fondu. Výkazy byly součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2004 (Sbírka zákonů ČR, částka 124 ze dne 12.11.2003, formou vyhlášky č. 371/2003 Sb. a její samostatné přílohy). Program byl sestaven v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Podklady pro výpočty relací na obyvatelstvo byly získány z dostupných materiálů ČSÚ. Návratnost výkazů za rok 2004 byla 92 %.

Na základě zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, vcházejí v platnost nové kategorie zdravotnických pracovníků, které již nejsou plně srovnatelné s kategoriemi původními. Tyto změny se promítly i do výkazů A (MZ) 1-01 a L (MZ) 1-02.

Na mapce je znázorněna síť obcí, ve kterých byla k 31.12.2004 zdravotnická zařízení poskytující ambulantní i lůžkovou psychiatrickou péči včetně AT a sexuologie v kraji. Zahrnuta jsou i místa odloučených pracovišť, naopak místa pracovišť, která ukončila během roku činnost, zde zahrnuta nejsou.

Ambulantní péči v oboru psychiatrie v roce 2004 zabezpečovalo v kraji Vysočina celkem 25 zdravotnických zařízení. Jedno z nich z důvodu úmrtí provozovatele ukončilo činnost v listopadu 2004. K poslednímu prosinci tedy v kraji pracovalo 20,88 psychiatrů, žádný sexuolog, 0,30 psychologů a 11,65 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí (dále ZPBD), vše souhrn úvazků včetně smluvních pracovníků. Na 100 000 obyvatel kraje připadali 4 lékaři, bylo to o 0,37 lékařů méně než v roce 2003. Porovnání mezi okresy by nebylo u tohoto oboru zcela objektivní, neboť někteří lékaři mají odloučená pracoviště i v jiných okresech, než kde sídlí právní subjekt, ale výkaz odevzdávají pouze v jednom. Navíc psychiatrickí pacienti často vyhledávají lékaře tohoto oboru v jiných okresech, či krajích.

Data o činnosti psychiatrického oboru v kraji za rok 2004 nelze porovnávat s údaji za rok 2003, jelikož dvě zdravotnická zařízení v tomto roce neodevzdala výkaz a udávané hodnoty jsou nižší, než skutečné. V průběhu roku 2004 bylo ve 23 psychiatrických ordinacích kraje poskytnuto celkem 85 888 ambulantních ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), z toho bylo 14 443 prvních. Počet ošetření na 1 léčeného pacienta dosahoval hodnoty 5,95, bylo to jen o málo více než v ČR (5,89). Každý lékař poskytl denně v průměru 19,6 ošetření, tedy téměř o 3 více než činil republikový průměr (17,0).

Psychiatrickou péčí, stejně jako v celé republice, vyhledávaly častěji ženy (61 % ošetření a přibližně 62 % prvních ošetření) než muži. Z celkového počtu ošetřených byla 2 % dětí do 14 let, první ošetření vyhledala skoro 3 % dětí tohoto věku. Nejčastěji je ošetřovali psychiatři z okresu Havlíčkův Brod (4 % a 5 % prvních ošetření) a Pelhřimov (po 4 %). Důvodem by mohla být i skutečnost, že mají v péči děti z výchovných ústavů pro mládež, které sídlí na Pelhřimovsku. Nejvíce ošetření bylo provedeno v samostatných ordinacích lékařů specialistů.

Rychle se měnící životní styl a vzrůstající nároky společnosti zatím po psychické stránce nezasáhly obyvatele Vysočiny v takovém rozsahu, jako v ostatních oblastech ČR. Svědčí o tom výrazně nižší počty ambulantních psychiatrických ošetření, kdy v kraji bylo poskytnuto na 10 000 obyvatel 279 prvních ošetření, ale v ČR 441 těchto ošetření. Nižší hodnoty na 10 000 obyvatel než v celé republice byly zaznamenány i u počtu prvních vyšetření pro vybraná psychiatrická onemocnění.

Z této skupiny psychiatrických diagnóz byly v roce 2004, stejně jako v předchozím roce i celé ČR, nejčastější příčinou ošetření v kraji neurotické poruchy, kdy v přepočtu na 10 000 obyvatel připadalo 87 léčených pacientů (ČR 172) a afektivní poruchy s 75 léčenými pacienty (ČR 83). Nejméně pacientů na tento počet obyvatel se léčilo, také jako v ČR, pro poruchy vyvolané alkoholem (11; ČR 24) a poruchy osobnosti (11; ČR 26). Pozitivní je skutečnost, že hodnota pacientů léčených pro vývojové poruchy v dětství a adolescenci na 10 000 obyvatel ve věku 0-19 let (37) dosahovala v kraji Vysočina pouze třetinové hodnoty pro ČR (97).

V roce 2004 bylo v kraji Vysočina vykázáno celkem 990 pacientů užívajících psychoaktivní látky. Na 10 000 obyvatel připadalo 16 alkoholiků (ČR 25) a pouze 4 narkomani (ČR 15). Alkohol nejvíce požívali lidé ve věku od 30-39 let (27 z 10 000). Drogy mládež od 15-19 let (22 na 10 000 obyvatel stejného věku). Se závislostí na alkoholu se léčilo 84 % sledovaných, je to o 6 % více než v ČR. Naopak daleko lepší situace než v ČR je u drogově závislých. V kraji jich je pouze 47 %, ze shora uvedeného nízkého počtu léčených, což je téměř o 30 % méně než v ČR.

V kraji sídlí tři psychiatrické léčebny (dále jen PL), z toho jedna dětská a jedno oddělení s touto péčí v nemocnici. Slouží obyvatelům daleko širší spádové oblasti než je kraj Vysočina. Průměrný počet lůžek v PL (1 501) v kraji činil více jak šestinu z celkového průměrného počtu lůžek v celé republice (9 639). I léčených pacientů v PL (4 877) byla téměř jedna devítina ze všech léčených v ČR (41 986). Oddělení v nemocnici mělo pouze 50 lůžek s 639 hospitalizovanými. Na 100 lůžek v nemocnici připadalo 2,60 lékařů (ČR 9,36), v PL se tento ukazatel shodoval s hodnotou pro ČR (4,58). Průměrná ošetřovací doba na nemocničním oddělení v kraji 26,1 dne byla vyšší než v ČR (21,2) o 4,9 dní. Mnohem déle pobývali pacienti v PL, v průměru 101,8 dne, bylo to o 25,6 dní více než činil průměr pro ČR (76,2). Z toho plyne, že zde jsou převážně léčeni pacienti se závažnějším psychiatrickým onemocněním.

Značky v tabulkách

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý

Zpracovala: Irena Fišarová

ÚZIS ČR, Krajský odbor Vysočina

Benešova 21, 586 01 Jihlava

tel.: 567 563 693, 567 563 691

e-mail: fisarova@uzis.cz, <http://www.uzis.cz>

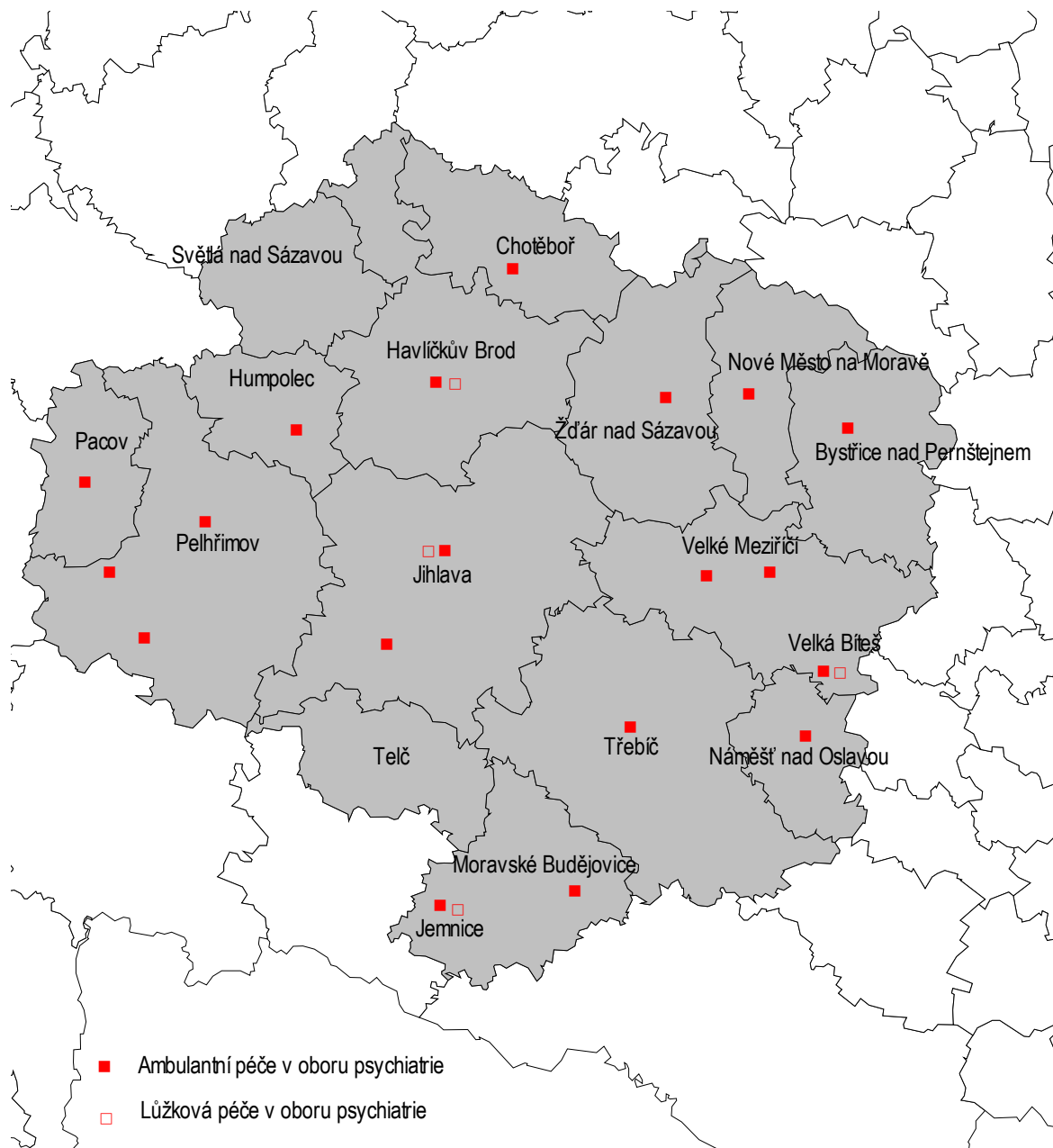
Personální zajištění ambulantní péče dle druhu zdravotnického zařízení a dle územních celků

Druh zdravotnického zařízení	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾				psycho- logové	ZPBD ²⁾
		lékaři			-		
		celkem	z toho				
			psychiatrii	sexuo- logové			
kraj Vysočina							
Ambulantní část lůžkových ZZ	1	1,00	1,00	-	-	1,00	
Samostatná ordinace lékaře specialisty	20	17,98	17,98	-	0,30	8,75	
Ostatní ambulantní zařízení	2	0,90	0,90	-	-	0,90	
Celkem	23	19,88	19,88	-	0,30	10,65	
okres Havlíčkův Brod							
Ambulantní část lůžkových ZZ	-	-	-	-	-	-	
Samostatná ordinace lékaře specialisty	5	4,18	4,18	-	0,30	4,05	
Ostatní ambulantní zařízení	-	-	-	-	-	-	
Celkem	5	4,18	4,18	-	0,30	4,05	
okres Jihlava							
Ambulantní část lůžkových ZZ	-	-	-	-	-	-	
Samostatná ordinace lékaře specialisty	6	5,10	5,10	-	-	-	
Ostatní ambulantní zařízení	-	-	-	-	-	-	
Celkem	6	5,10	5,10	-	-	-	
okres Pelhřimov							
Ambulantní část lůžkových ZZ	-	-	-	-	-	-	
Samostatná ordinace lékaře specialisty	3	3,00	3,00	-	-	1,60	
Ostatní ambulantní zařízení	-	-	-	-	-	-	
Celkem	3	3,00	3,00	-	-	1,60	
okres Třebíč							
Ambulantní část lůžkových ZZ	1	1,00	1,00	-	-	1,00	
Samostatná ordinace lékaře specialisty	3	2,70	2,70	-	-	1,60	
Ostatní ambulantní zařízení	-	-	-	-	-	-	
Celkem	4	3,70	3,70	-	-	2,60	
okres Žďár nad Sázavou							
Ambulantní část lůžkových ZZ	-	-	-	-	-	-	
Samostatná ordinace lékaře specialisty	3	3,00	3,00	-	-	1,50	
Ostatní ambulantní zařízení	2	0,90	0,90	-	-	0,90	
Celkem	5	3,90	3,90	-	-	2,40	

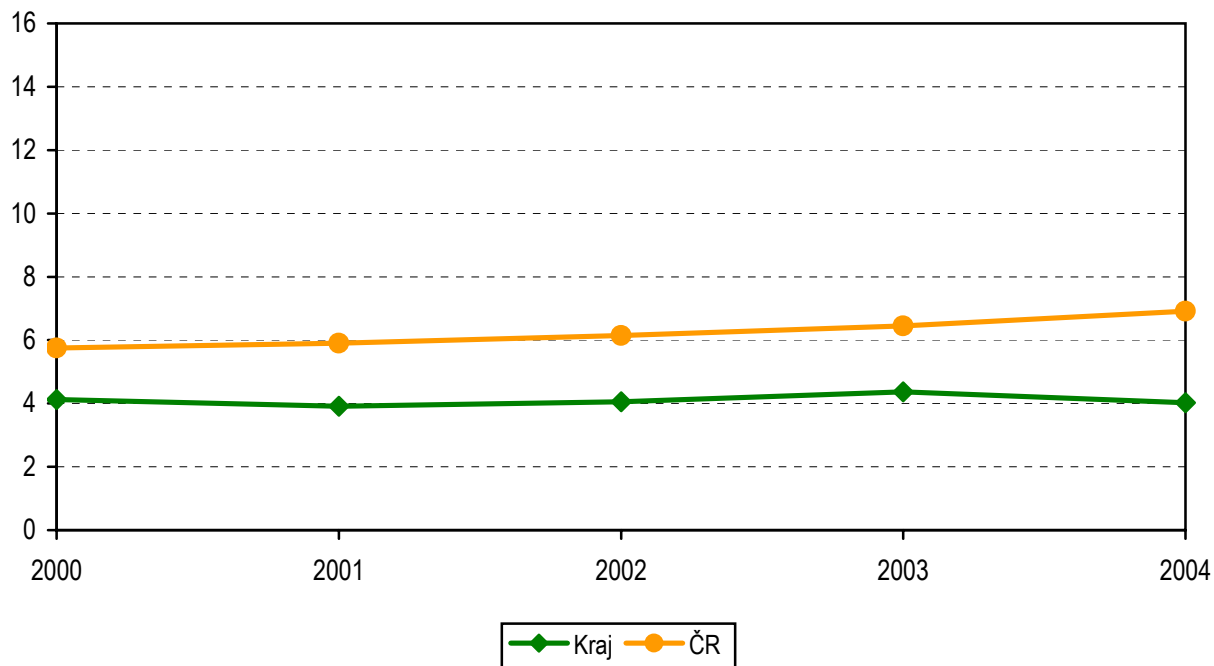
¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských povoláních § 5 - § 21

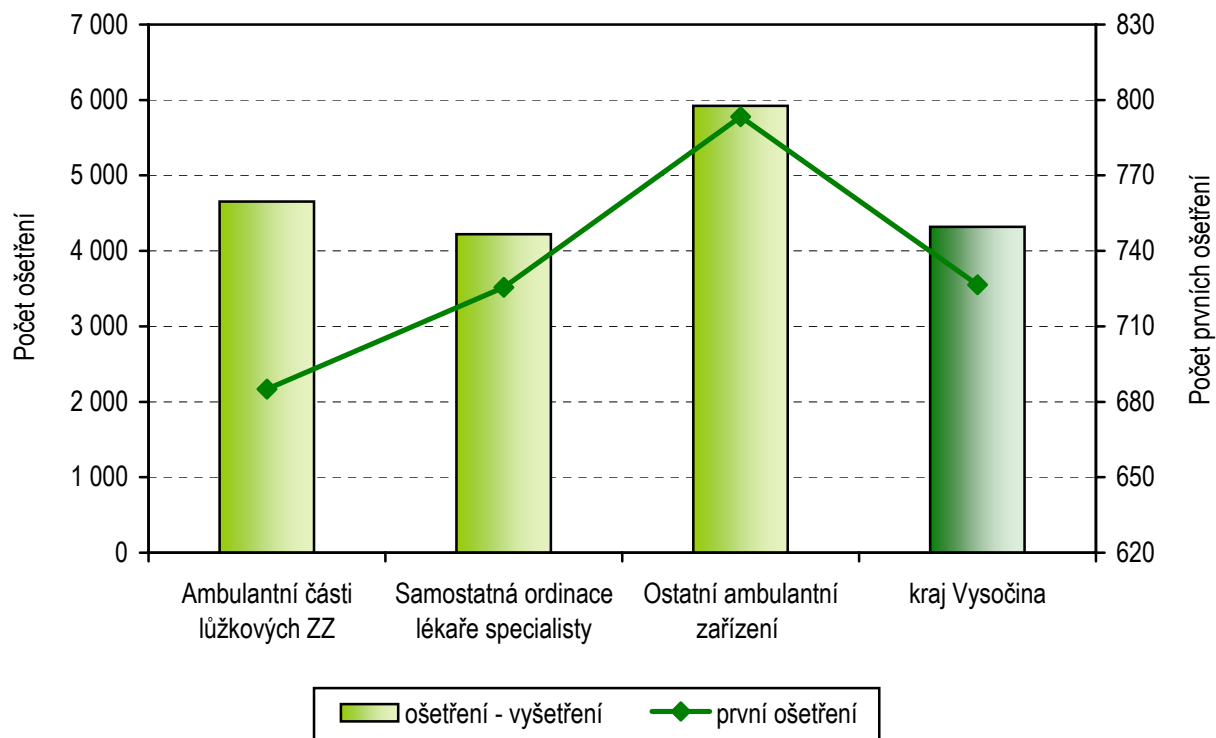
Sídla poskytovatelů ambulantní psychiatrické péče vč. AT a sexuologie v kraji Vysočina v roce 2004

Počet lékařů na 100 000 obyvatel v letech 2000 - 2004

Počet ošetření - vyšetření a prvních ošetření na 1 lékaře dle druhu zdravotnického zařízení

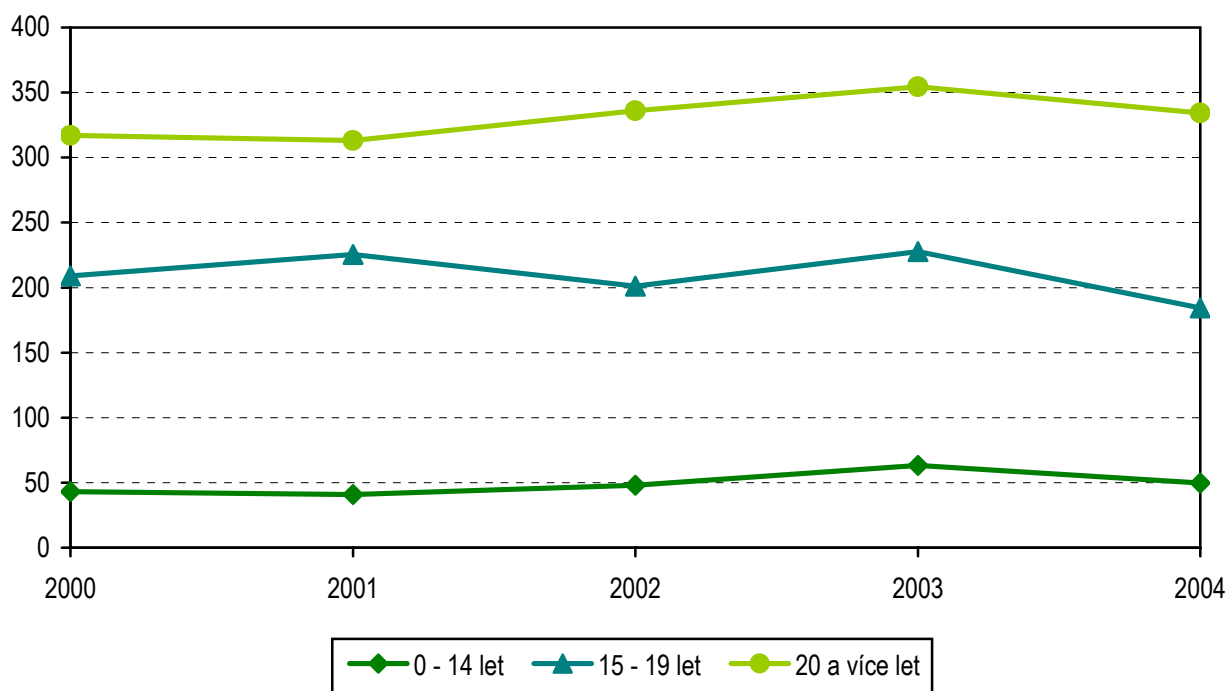
Ambulantní péče (počty ošetření - vyšetření) dle území

Území, okres	Počet ošetření - vyšetření			Počet prvních ošetření ¹⁾			Počet oš. - vyš. na 1 léč. pacienta
	celkem	z toho žen (%)	z toho dětí ²⁾ (%)	celkem	z toho žen (%)	z toho dětí ²⁾ (%)	
Havlíčkův Brod	16 066	60,81	4,38	3 061	61,42	5,33	5,25
Jihlava	25 124	66,33	0,95	3 606	63,34	2,27	6,97
Pelhřimov	11 415	60,88	3,57	2 337	62,17	4,02	4,88
Třebíč	17 076	55,95	1,62	2 774	58,47	1,59	6,16
Žďár nad Sázavou	16 207	57,72	0,59	2 665	61,73	0,90	6,08
kraj Vysočina	85 888	60,88	2,00	14 443	61,51	2,82	5,95
ČR	2 647 852	60,03	3,59	449 680	59,54	5,30	5,89

¹⁾ Počet prvních ošetření v daném roce odpovídá počtu léčených pacientů v daném roce

²⁾ Osoby ve věku 0-14 let

Počet léčených pacientů na 10 000 obyvatel dle věku

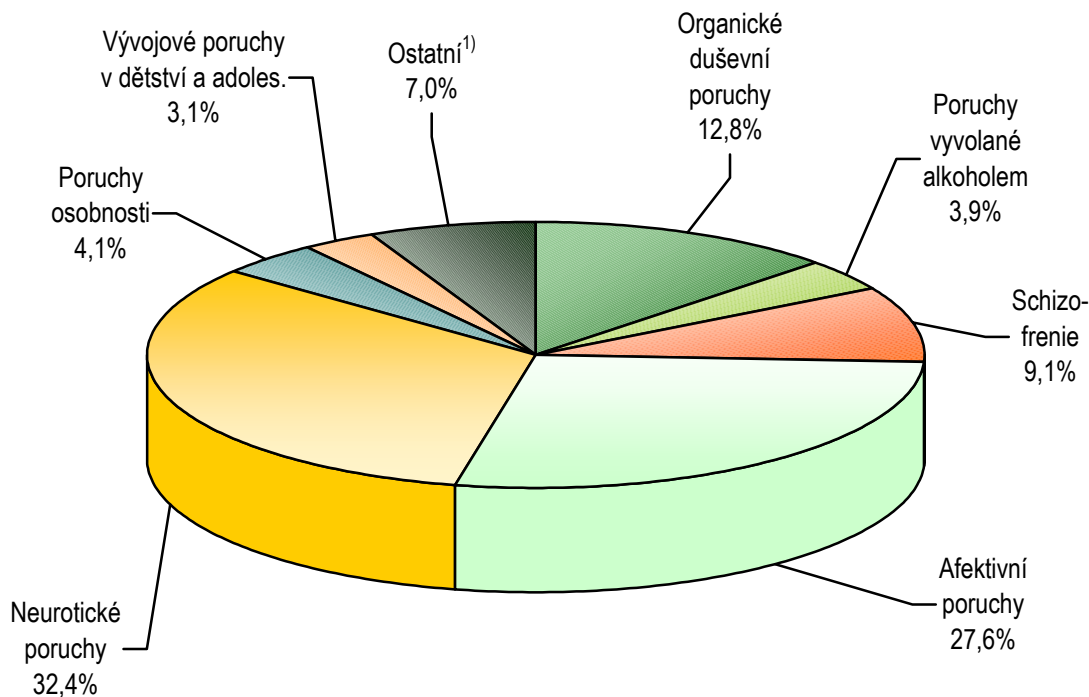
Vybraná onemocnění u léčených pacientů dle druhu zdravotnického zařízení

Druh zdravotnického zařízení	Počet prvních ošetření pro vybraná onemocnění ¹⁾						
	organické duševní poruchy	poruchy vyvolané alkoholem	schizofrenie	afektivní poruchy	neurotické poruchy	poruchy osobnosti	vývojové poruchy v dětství a adoles.
Ambulantní část lůžkových zdravotnických zařízení	64	93	92	125	239	13	20
Samostatná ordinace lékaře specialisty	1 646	320	1 124	3 659	3 989	523	386
Ostatní ambulantní zařízení	82	135	52	73	293	36	24
kraj Vysočina	1 792	548	1 268	3 857	4 521	572	430
	na 10 000 obyvatel ²⁾						
kraj Vysočina	34,64	10,59	24,51	74,56	87,40	11,06	36,50
ČR	48,09	24,27	39,12	83,18	172,25	25,61	96,65

¹⁾ Počet zjištěných diagnóz, ne pacientů

²⁾ U onemocnění vývojové poruchy v dětství a adolescenci je přepočítáno na 10 000 obyvatel ve věku 0-19 let

Struktura prvních ošetření pro vybraná onemocnění

Pacienti ambulantních pracovišť AT dle užívané psychoaktivní látky a věku

Věk	Pacienti "živé kartotéky" podle užívané psychoaktivní látky					
	alkohol			drogy		
	celkem	z toho závislí ¹⁾ (%)	na 10 000 obyvatel ²⁾	celkem	z toho závislí ¹⁾ (%)	na 10 000 obyvatel ²⁾
0 - 14 let	1	.	0,12	4	.	0,48
15 - 19 let	21	.	5,96	79	.	22,41
20 - 29 let	83	.	10,01	55	.	6,64
30 - 39 let	200	.	27,11	21	.	2,85
40 a více let	498	.	20,51	28	.	1,15
kraj Vysočina	803	83,56	15,52	187	47,06	3,62
ČR	25 235	77,49	24,72	15 390	77,39	15,08

¹⁾ Pacient abuzer, závislý na psychoaktivní látce, s možností akutních intoxikací a zdravotního poškození

²⁾ Obyvatelé příslušné věkové skupiny

Využívání lůžkového fondu psychiatrických oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	Kraj	ČR	Kraj	ČR
Počet oddělení	1	33	3	31
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	1,30	140,53	68,63	441,02
ZPBD ²⁾	15,00	540,39	513,90	2 833,50
sestry ²⁾ u lůžka	13,00	492,69	501,90	2 697,16
ZPOD ²⁾ u lůžka	1,00	135,06	143,20	1 139,29
Průměrný počet lůžek	50,00	1 503,91	1 500,98	9 638,52
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	45,5	1 211,5	1 356,2	8 736,7
na 1 lékaře	35,0	8,6	19,8	19,8
na 1 sestru ²⁾ u lůžka	3,5	2,5	2,7	3,2
Počet lékařů na 100 lůžek	2,60	9,36	4,58	4,58
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	30,00	36,00	34,31	29,41
Počet hospitalizovaných	639	20 878	4 877	41 986
Nemocniční letalita	-	2,4	45,2	41,5
Využití lůžek ve dnech	333,1	294,8	330,7	331,8
Průměrná ošetrovací doba	26,1	21,2	101,8	76,2
Prostoj lůžek ³⁾	2,6	4,1	10,7	6,6

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Zdravotničtí pracovníci dle zákona č. 96/2004 Sb.

ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (§ 5 - § 21)

sestry - všeobecné sestry a porodní asistentky (§ 5 - § 6)

ZPOD - zdravotničtí pracovníci nelékaři pod odborným dohledem nebo přímým vedením (§ 29 - § 42)

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s psychiatrickým oddělením v kraji:

Nemocnice Třebíč, p.o., sídlo oddělení Jemnice

Seznam OLÚ s psychiatrickým oddělením v kraji:

Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod

Psychiatrická léčebna Jihlava

Dětská psychiatrická léčebna Velká Bíteš